

Voorzitter: K. van Doesen (D66)

Namens de raad: J. Visser (GroenLinks), R. van Niejenhuis (PvdA), S. Claassen (D66), W. Koks (SP), G. Brandsema (ChristenUnie), W. Pechler (PvdD), H.P. Ubbens (CDA), J. Atema (Stadspartij/100%Groningen)

Namens het college: R. van der Schaaf (wethouder), I. Jongman (wethouder)

Namens de griffie: J. Adema

Woonzorgvisie

00:15:45

Voorzitter: Goedemorgen allemaal thuis en hier ook een klein gezelschap. De meningsvormende sessie 'Woonzorgvisie en Ouderen in Groningen' staat op de agenda. Digitaal aanwezig zijn- Had iemand wat op te merken? Herman Pieter is er. Wesley Pechler, Bart Onnes, Jan visser en Jochem Atema zijn allemaal digitaal aanwezig en voor de rest zijn we hier fysiek aanwezig. Een meningsvormende sessie waar we eerst nog een inspreker hebben. Vandaag is de inspreker mevrouw Marlieke de Jonge, namens de Werkgroep Toegankelijk Groningen. Mevrouw De Jonge, Marlieke, goedemorgen. Welkom. Zoals je weet heb je drie minuten. Ga je gang.

00:16:30

Mevrouw De Jonge: Het gaat even uit de losse pols, want er is een chaos in mijn leven wat enigszins onoverzichtelijk is. Dat hoort bij wonen bij mij. Wij zijn vanuit de Werkgroep Toegankelijk Groningen ruim betrokken bij de Woonzorgvisie en we zijn heel erg positief over aandacht voor gemengd wonen. Dat je niet als groep bij elkaar [onhoorbaar] Ik was natuurlijk helemaal blij dat ik mijn hofjes ergens tegenkwam. Woonvariatie is voor ons een heel belangrijk thema dus op zich zijn we positief over dit stuk, maar natuurlijk is er ook wel weer iets te piepen. Wat namelijk een zwak punt is, is de visie op, het heet overal, beperking en dat is misschien voor niemand een vervelend woord, maar als je je hele leven wordt benoemd op wat je niet kan en op je beperkingen, is dat eigenlijk heel funest voor je eigen waarden en zelfrespect. Dus ik hoop dat we op termijn daar iets aan kunnen veranderen, anders gaat het denk ik niet zo goed met dat gemengd wonen. Ik vind dat een punt van aandacht. Wat ik verder ook nog een beetje een kwetsbaar punt vond was een stuk over de sociale omgeving. Daar wordt geschermd, onder andere, met de WIJ-organisatie, maar dan wil ik er toch wel even op wijzen dat er in heel veel wijken geen WIJ meer zit. Die zijn intussen behoorlijk uit wijken weggehaald of de afstand is heel groot. Ik zou in mijn eigen wijk niet meer weten waar mijn WIJ-team zit. In sommige wijken werken ze hartstikke goed hoor, dus daar zeg ik niks van. Ik vind dat als je ervan uitgaat dat mensen in de wijk de kans moeten hebben om dichtbij huis ondersteuning te vinden, dat die er dan in de wijk, dichtbij huis, moet zijn en als die daar niet is, is dat een probleem. Ook over bijvoorbeeld het Meldpunt Zorg en Overlast heb ik het laatste woord nog niet gesproken. Dat vind ik soms ook link, omdat het het veiligheidsgevoel in je buurt, voor de mensen die het betreft, behoorlijk kan beschadigen. Daar moet je dus mee uitkijken, want er gaat, bijvoorbeeld, niks boven een direct contact tussen burens en als het anoniem moet en zo, dan wil dat wel eens niet goed aflopen. Dat zijn dus voor mij een beetje punten van aandacht, zeker wanneer we verdergaan met die Woonvisie, die heel erg aan de orde moeten komen en daar doe ik

trouwens hartstikke graag aan mee. Verder is de basis op zich wel heel erg goed. Graag wat minder beperkingen. Mijn geniale hoofd moet toch niet iedere keer beperkt genoemd worden?

00:20:02

Voorzitter: Zijn er nog mensen die vragen hebben aan Marlieke? Sander Claassen.

00:20:09

De heer Claassen: Dank u wel. Bedankt dat u de moeite heeft genomen om hier in te spreken. Wat fijn te horen dat u zo goed betrokken bent en dat u, met uw geniale hoofd, wel wil nadenken over een andere naam dan beperkingen. Mijn vraag is even: had u daar ook een suggestie voor?

00:20:25

Mevrouw De Jonge: Ja, kijk ik had bijvoorbeeld in mijn stukje, wat helaas weer gemolesteerd is-- Er staat een stukje in de nota die ik jullie een keer heb opgestuurd en daar maakte ik zelf wat variatie tussen handicap en beperking, want dan zit er wat meer speelsheid in. Kijk, een psychose hoofd is bovendien absoluut niet beperkt. Dat is een grenzeloos hoofd. Je moet wel dingen benoemen en daar ben ik niet moeilijk over, maar doe het wat speelser en lossers en vaak gevarieerder, want dan is het gewoon veel minder pijnlijk.

00:21:04

Voorzitter: Het is wel weer een goed antwoord-

00:21:04

Mevrouw De Jonge: Eigenwaarde is wat je het meeste nodig hebt in de samenleving. Het gevoel van: hé, ik mag er zijn, ik ben oké wie ik ben. Wij zitten nu met een heel cohort mensen die de hele dag te horen krijgt van: "Je haalt de lat niet, je haalt de norm niet." Ook bij preventieprogramma's, maar daar kan ik vanmiddag nog even over mekkeren, komen we niet in beeld, omdat we er niet tussen passen. We zijn niet in beeld en dan denk ik: ja, dat is jammer.

00:21:33

Voorzitter: Dank u wel voor dit uitgebreide antwoord. Ik zag een handje van de heer Koks, want die wil u nog een vraag stellen. Willen jullie, de anderen allemaal, de microfoon uitzetten, want ik hoor mezelf terug via jullie.

00:21:48

De heer Koks: Voorzitter, dank u wel. Over die beperkingskwesitie, kijk, we hebben een spreekwoord: 'in de beperkingen herkent men de meester.' Misschien moeten we dat vanuit overheidswege eens beschikbaar gaan stellen, zodat iedereen dat op een tegeltje op de wc kan hangen, zodat die term beperking een positieve wending krijgt. Wat zou u daarvan denken, Marlieke?

00:22:11

Mevrouw De Jonge: Nou, daar ben ik gewoon niet zo voor, omdat dat juist niet klopt met de werkelijkheid. Kijk, als je last hebt van een functiebeperking, zoals mijn praktische voorbeeld dat mijn ogen zowat niks zien, maar dan gaan je oren het overnemen. Je hoofd gaat grenzeloos prachtige aanpassingen maken en ik vind dat we daar wel eens wat meer waardering voor mogen krijgen. Zeker in relatie met wonen en dat je respect krijgt voor

mensen die, ondanks dat het ze hartstikke veel moeite kost, toch in staat zijn om een heel stuk zelfstandig te wonen. Nu worden vaak eerst de beperkingen genoemd en dan wordt er gekeken naar wat iemand wel kan en dan de zorg, maar niet wat iemand allemaal nog kan leren. Daar zitten gewoon heel veel mogelijkheden in en als je dan begint met zo een beperkte visie, dan vind ik dat niet handig.

00:23:08

Voorzitter: Fijn, dank je wel Marlieke.

00:23:12

Mevrouw De Jonge: Maar daar is wat aan te doen en dat gaan we doen in Groningen.

00:23:15

Voorzitter: We blijven bezig en we blijven innoveren, Marlieke. Dat is een toezegging. Ik ga even kijken wie van de fracties het woord wil voeren? De heer Brandsema.

00:23:30

De heer Brandsema: Dank u wel, voorzitter, en ook dank aan Marlieke voor het inspreken. Dat geeft altijd weer stof tot nadenken, dus hartstikke goed. Voorzitter, de samenleving verandert. We worden ouder en wonen langer thuis en ook voor kwetsbare mensen die behoefte hebben aan ondersteuning en zorg zoeken we steeds vaker een woonplek in de samenleving zelf. Deze ontwikkelingen vragen om een andere kijk op wonen en een heldere Woonzorgvisie en met de visie die we nu bespreken doet het college dat. Daar is de ChristenUnie blij mee. Door de vermaatschappelijking van ondersteuning en zorg, wat er op neer komt dat kwetsbare mensen meer in buurten en wijken komen wonen, wordt ook meer gevraagd van de samenleving zelf. De mens komt tot bloei en vindt betekenis door de verbinding met de ander. Ook een samenleving komt tot bloei als er een samen is, als er verbinding is en als er oog is voor de ander. Deze Woonzorgvisie gaat daarover. De ChristenUnie kan zich goed vinden in de lijnen die worden uitgezet. Groningen kent een eeuwenoude geschiedenis van hofjes: gasthuizen die ontstonden doordat men zieken, armen en pelgrims ging opvangen. Mijn fractie is erg blij dat, dit in Groningen zeer bekende concept, weer een nieuw leven wordt ingeblazen in de huidige tijd. Het is een mooie manier om het wonen in te richten op een manier dat er oog is voor elkaar. Ook het versterken van de sociale basis en het stimuleren van ontmoeting vindt de ChristenUnie een waardevolle ambitie. Mijn fractie wil daarbij in het bijzonder aandacht vragen voor de verbinding tussen kinderen, jongeren en ouderen. De ontmoeting tussen generaties is waardevol voor beide groepen. Hoe mooi is het als kinderopvang-

00:25:06

Voorzitter: U heeft een vraag van de heer Koks.

00:25:08

De heer Koks: Zojuist had u het over hofjes en dat u dat een prima ontwikkeling vindt. Wij ook. Vervolgens heeft u het over verbinding tussen allerlei generaties, maar die hofjes zijn nou bij uitstek gelijkgestemden, gelijkgezinden zeg maar, die bij mekaar in de omgeving wonen. Tenminste, dat beeld heb ik. Hoe ziet u dan die verbindingsmogelijkheden met al die andere generaties en al die andere culturen?

00:25:34

De heer Brandsema: Nou, voorzitter, daar was ik net mee bezig om daarnaartoe te werken.

Dus volgens mij geef ik gelijk antwoord op uw vraag. Ik was inderdaad bij die verschillende generaties en de verbinding daartussen. Hoe mooi is het als, bijvoorbeeld, kinderopvang of een basisschool en ouderenwoningen - dat kan bijvoorbeeld ook een hofje zijn of een hofjesconcept - in elkaars nabijheid staan. Voor de ontmoeting zijn allerlei praktische invullingen te bedenken, zoals voorlees opa's of -oma's of het leren van oudhollandse liedjes, om maar wat te noemen. Ja, voorzitter, ik maak het even heel praktisch, maar het kunnen ook allerlei andere interessante ideeën zijn. Ook voor het voortgezet onderwijs kan zo een verbinding waardevol zijn. Tieners kunnen spelletjes spelen met ouderen, ouderen kunnen hun levenslessen delen met jongeren, enzovoorts. De ChristenUnie ziet daarbij ook mooie kansen voor de invulling van de maatschappelijke diensttijd. Mijn fractie hoort graag van het college hoe hier tegenaan wordt gekeken. Het wordt al even kort genoemd in de visie, maar ook de gemengde huisvesting van ouderen en studenten is een mooie manier om ontmoeting tussen generaties te faciliteren en het gaat eenzaamheid tegen. Het draagt bij aan waardig ouder worden. Naast de ouderen gaat de visie ook over kwetsbare mensen met psychische klachten of fysieke ongemakken. Ik heb gelijk mijn term wat proberen aan te passen naar aanleiding van de woorden van Marlieke. Daar gebeuren al mooie dingen, zoals bijvoorbeeld het concept Schots en Scheef in de buurt waar ik woon: 17 aangepaste huurwoningen voor mensen met een fysieke handicap die in het bruisende Ebbingekwartier wonen. Voor wat betreft de kwetsbare mensen met psychische problemen speelt ook het absorptievermogen van de buurt een rol en de kans op overlast en maatschappelijke onrust. Daar moet voldoende aandacht voor zijn bij het realiseren van woonconcepten voor deze mensen. Voorzitter, mijn fractie is ook blij te lezen dat de motie 'Wooncoöperatie? Ik weet hoe dat moet!' is meegenomen in de visie. Er zijn mensen in onze gemeente die wat anders dan normaal willen wonen en het is mooi dat daar een steunpunt voor komt. Voorzitter, tot slot kijken we uiteraard-

00:27:31

Voorzitter: Meneer Brandsema u heeft een vraag van de heer Claassen.

00:27:35

De heer Claassen: Dank u wel, voorzitter. Ik ondersteun helemaal wat u net zegt dat die uitwerking van die motie hierin komt, dus andere woonvormen. Heeft u ook een plek in uw hoofd waar dat misschien zou kunnen?

00:27:50

De heer Brandsema: Nou, voorzitter, ik heb geen concrete plek in mijn hoofd. Ik heb een aantal mensen gesproken die met deze ideeën lopen en die hebben vaak zelf wel ideeën over een school die bijvoorbeeld vrijkomt of een ander pand. Het zou mooi zijn dat, met dat steunpunt erbij, het makkelijker wordt om erachter te komen of dat een haalbare kaart is, ja of nee?

00:28:11

Voorzitter: De heer Koks wil u ook nog even bevragen.

00:28:14

De heer Koks: In het verlengde daarvan: waar ik woon, in de Nieuwe Kijk in 't Jatstraat, wordt een school omgebouwd voor zes ouderen, zeg maar, die daar zijn gaan wonen, maar dan moet je wel een stevige cent meebrengen wil je dat voor elkaar krijgen. Heeft u ook een idee

hoe dat idee van zo'n woonconcept ook voor bredere bevolkingslagen geschikt gemaakt kan worden?

00:28:40

De heer Brandsema: Nou, ik heb niet heel diep nagedacht over allerlei financieringsconcepten, maar het lijkt mij heel verstandig dat dit niet alleen maar voor de goed bedeelde ouderen, of wat voor doelgroep dan ook, mogelijk is, maar dat juist voor allerlei mensen met allerlei grootten van portemonnees dit een haalbare kaart wordt. Zeker. Voorzitter, ik was bij mijn slot aangekomen, want we kijken uiteraard uit naar het uitvoeringsprogramma, want uiteindelijk gaat daarmee echt de schop in de grond en daarbij kan het op onderdelen nog een hele uitdaging worden om de ambities te realiseren, maar ambitie is nodig om de juiste stappen te kunnen zetten. Dank u wel.

00:29:15

Mevrouw De Jonge: Fijn, dank u wel. Ik kijk even naar mijn digitaal aanwezige collega's. Wil iemand het woord voeren? De heer Atema.

00:29:24

de heer Atema: Wacht even, nu ben ik te horen, neem ik aan?

00:29:26

Voorzitter: Ja hoor.

00:29:31

de heer Atema: Het mooie aan de Woonzorgvisie is de analyse die hieraan ten grondslag ligt. Het geeft inzicht in de toekomstige vraag en aanbod van passende woningen en andere woonvormen en geeft ook een inkijkje in de problemen en uitdagingen die daarmee gepaard gaan. Voorbeeld daarvan is de wens van ouderen om in hun eigen wijk te kunnen blijven wonen en dat is in een aantal wijken of dorpen niet tot nauwelijks te realiseren. Ook is er een uitdaging met betrekking tot het realiseren van voldoende sociale huurwoningen in de komende periode en de vraag of de nijpende tekorten in de zorg geen belemmering gaan vormen voor de realisatie van deze visie. Niet alle scenario's zijn even realistisch, wat ons betreft. Bijvoorbeeld het scenario differentiatie wonen, daar geloven wij niet in. Afgezien daarvan stemmen wij in met deze Woonvisie. Sterke punten zijn het versterken van de sociale basis voor gemeenschappelijke huishoudens, het verstevigen van inzet op preventie en structurele samenwerking met ketenpartners. Van belang daarbij is wel dat de integrale aanpak zich ook gaat uitstrekken naar andere beleidsterreinen, zoals bijvoorbeeld de Mobiliteitsvisie. Hierbij hebben wij het gevoel dat bij de keuzes die daarin gemaakt worden, onvoldoende rekening wordt gehouden met de gevolgen voor de Woonvisie. Met het aannemen van deze Woonzorgvisie zijn we er natuurlijk nog niet. Het gaat straks vooral om de uitwerking via de uitvoeringsprogramma's. De Stadspartij en 100% Groningen willen daar na de verkiezingen nadrukkelijk bij betrokken worden. Tot zover, mevrouw de voorzitter.

00:31:09

Voorzitter: Dank u wel, meneer Atema. U heeft nog wel een vraag van de heer Nijenhuis.

00:31:15

De heer Van Nijenhuis: Van Nijenhuis. Ja, sorry, ik heb mijn bordje niet neergezet.

00:31:16

Voorzitter: Als je geen bordje hebt, dan weet je dat ik achterloop.

00:31:20

De heer Van Niejenhuis: Geeft niks. Dank u wel, voorzitter, voor het woord. Ik heb een vraag de heer Atema. Ik kan een heel eind meegaan met de woordvoering en ook fijn dat u de Woonvisie onderschrijft. U zei in het begin van uw woordvoering: "Het is niet in alle wijken en dorpen mogelijk om iets toe te voegen aan woonvormen voor ouderen of mensen met een welzijn- of zorgbehoefte." Hoe zit dat precies? Waar is dat dan volgens u niet mogelijk en waarom? Daar ben ik benieuwd naar.

00:31:42

de heer Atema: Als je de analyses ziet staan van de [onhoorbaar] hoe ouderen eigenlijk willen wonen en de plekken die daarvoor beschikbaar zijn, dan staan een aantal wijken eigenlijk voor een onmogelijke opgave, omdat er gewoon een hele grote discrepantie is tussen vraag en aanbod. Dus wij vrezen dat niet in alle wijken de ouderen kunnen blijven wonen, omdat er te veel ouderen in bepaalde wijken zitten en je zoveel woningen niet kunt bouwen. Daar zijn we bang voor, in ieder geval.

00:32:13

Voorzitter: Dank u wel. Ik zie dat de heer Van Niejenhuis tevreden is met het antwoord. Ik kijk even rond. Wie wil het woord voeren? Meneer Van Niejenhuis.

00:32:23

De heer Van Niejenhuis: Dank u wel, voorzitter. De Woonvisie is een heel mooi en compleet stuk, dat hebben een aantal mensen ook al gezegd. Daar valt, wat ons betreft, als PvdA, weinig op af te dingen. Het geeft een heel compleet beeld. De analyse is compleet. Het laat zien wat de uitdagingen zijn op het snijvlak van welzijn, wonen en zorg. Het is goed onderbouwd met cijfers en aantallen en ik wil dan ook eigenlijk graag inzoomen op de vraag en aanbod van huisvesting. Het blijkt uit het rapport dat er een hele grote vraag is naar huisvesting voor mensen met een beperking of een welzijns- of zorgvraag. Je leest zelfs aantallen van geclusterde woonvormen, zoals het dan heet, van misschien minimaal 2000, maar misschien wel 5000 stuks in 2040 en we hebben het gevoel dat daar echt actie op nodig is. We willen dat daar meer aanbod op komt en we denken dat het gros van de vraag op te vangen is door die geclusterde woonvormen te maken, zonder dat daar hele ingewikkelde welzijns- of zorgarrangementen bij hoeven te zijn. Er zijn, denk ik, heel veel ouderen die het heel prettig vinden om nabij elkaar en/of nabij voorzieningen te wonen. Zorg is tegenwoordig mobiel. Ontmoeting is ook welzijn, dus misschien hoeft dat niet heel erg ingewikkeld te zijn en dat lezen we ook wel terug in deze visie. Het voordeel van zoiets maken is ook dat het voor een hele gevarieerde doelgroep kan zijn. Jong en oud door elkaar. Heel divers, maar misschien wel met een overeenstemmende welzijns- of zorgbehoefte.

00:34:01

Voorzitter: De heer Koks heeft een vraag.

00:34:03

De heer Koks: Denkt de PvdA dat de behoefte aan passende woonruimte met name in de nieuwbouwsfeer gezocht moet worden? Of denkt u ook dat de bestaande woningvoorraad

en ten dele ook de corporatie voorraad, geschikt gemaakt zou moeten worden voor dit soort specifieke woonwensen?

00:34:22

De heer Van Niejenhuis: Ja, ik denk en-en. Een deel van de voorraad, zoals die er nu is, van de sociale huur zou daarvoor geschikt kunnen worden gemaakt door het levensloopbestendig te maken. Soms is het heel simpel, dan is de badkamer boven en dan zet je een container achter de woning, bij wijze van spreken, of een uitbouw, en dan is hij beneden en dan ben je een heel eind op weg. Dat zijn dingen die nu al gebeuren vanuit de WMO. Soms is dat lastiger, omdat de woning energetisch niet goed is en je daar wat breder moet kijken van: is dit slim om in deze woning te investeren?

00:34:51

Voorzitter: De heer Koks en dan de heer Claassen hebben nog een vraag aan u.

00:34:53

De heer Koks: Evenals vervolg daarop: denkt u ook niet dat door een andere manier van woningtoewijzing in de bestaande voorraad-- Ouderen raken op een gegeven moment door hun kinderen heen en zitten nog in grote woningen. Het moet makkelijker gemaakt worden om naar kleinere in de buurt te gaan, het liefste enzovoorts. Dus dat er eens even scherp gekeken moet worden naar het woningbouw toewijzingssysteem?

00:35:16

De heer Van Niejenhuis: Dat vind ik best wel een lastige vraag om te beantwoorden, eerlijk gezegd, want ik weet uit ervaring - en dat is ook al eerder onderdeel geweest van het politieke debat in deze raadszaal - dat als je aan die toewijzingen gaat sleutelen en je geeft de ene doelgroep meer voorrang, dan valt er weer een andere doelgroep buiten de boot en de nood is op alle vlakken heel hoog. Daar zou ik niet direct voor zijn om dat te doen en ik denk ook - dat was een beetje de inleiding van uw vraag - dat we moeten oppassen dat we ouderen het gevoel geven dat ze door moeten schuiven, want zo zit het natuurlijk ook niet. Het zijn de mensen die ons land hebben opgebouwd en die hebben gewoon recht om te wonen waar ze willen wonen en ik denk dat we het vooral moeten zoeken in het creëren van voldoende aanbod voor hen.

00:36:00

Voorzitter: De heer Claassen, u had ook nog een vraag?

00:36:03

De heer Claassen: Ja, dank u wel, voorzitter. Wij onderschrijven grotendeels wat u net heeft gezegd. Ik wou nog even een verduidelijkende vraag stellen over wat u zei over het aanbod wat er moet komen, ook juist voor ouderen, die misschien best goed in staat zijn om nog voor zichzelf te zorgen en niet per se zoveel gebruik hoeven te maken van zorg. Heeft ook een idee, als u kijkt naar de cijfers van onze gemeente, waar dat nou een logische plek zou zijn om dat te prioriteren?

00:36:32

De heer Van Niejenhuis: Het is een beetje flauw antwoord misschien op een goede vraag, maar ik denk dat je dat gewoon zoveel mogelijk in buurten en wijken moet doen. Daarom vroeg ik ook even door bij de heer Atema, want ik denk dat het heel belangrijk is dat Groningen gemengde buurten en wijken houdt, dus je moet dat zoveel mogelijk in eigen

buurt en wijk gaan doen. In de nieuwbouwwijken die we nu maken is het bijna onbestaanbaar als je nu niet rond voorzieningen ook plekken voor ouderen of mensen met een welzijns- of zorgvraagstuk maakt. Doe dat gewoon op zoveel mogelijk plekken. Dat zou ik echt heel graag willen. Ik ga richting het einde van mijn woordvoering, voorzitter. Wij willen heel graag van het college horen: er komt een uitvoeringsagenda en dat is super goed, want dat hoort ook bij zo'n visie, maar kunnen we nou niet vooruitlopen door op zo'n uitvoeringsagenda echt geconcentreerd de aandacht te zetten op het creëren van veel meer aanbod? We weten dat er voor iedereen schaarste is op de woningmarkt, maar als je kijkt naar de grootte van de vraag en de impact die het heeft op de levens van de ouderen als er onvoldoende zorg of welzijn is en ook de verhuisketen die op gang komt als een oudere doorschuift - de vraag die de heer Koks daarover stelde - dan denken we van: nou, ga hiermee aan de slag en we zijn heel benieuwd hoe het college dit zo snel mogelijk gaat oppakken.

00:37:45

Voorzitter: Meneer Koks wil daar toch nog weer even iets over zeggen, denk ik.

00:37:48

De heer Koks: Zou u er bijvoorbeeld ook voor zijn dat we al die plannen voor nieuwe woonwijken en buurten weer eens even screenen op de gedifferentieerde woningbouw die daar plaatsvindt, zodat ook deze doelgroepen, die hierin genoemd worden, in voldoende mate aan bod komen?

00:38:07

De heer Van Niejenhuis: Dat zouden we kunnen doen. Eerlijk gezegd vertrouw ik er wel op dat de woonbehoefte goed in kaart is en dat de programmering, zoals die nu gemaakt wordt voor Suikerzijde en al de nieuwbouwwijken, et cetera, aansluit bij de woonbehoefte die er is. Anders zou het college eigenlijk zijn werk niet goed doen, want je wilt die woningen maken voor mensen die daar behoefte aan hebben.

00:38:26

De heer Koks: [onhoorbaar] of dat zo is.

00:38:29

Voorzitter: Dank u wel, meneer Koks. Ik kijk even. Ik zie dat GroenLinks, Jan Visser, een handje heeft opgestoken. Is dat voor zijn woordvoering of heeft u nog vragen aan de heer Van Niejenhuis?

00:38:41

De heer Visser: De woordvoering.

00:38:43

Voorzitter: Dan krijgt u nu het woord.

00:38:44

De heer Visser: Dank u wel, voorzitter. Laat ik beginnen te zeggen dat GroenLinks blij is dat er een nieuwe visie ligt. De antwoorden op de vragen die we vorig jaar stelden zien we grotendeels in deze visie terug. Eén punt in die beantwoording mis ik nog: er zouden locaties voor de zomer worden geselecteerd waar dit najaar alvast mee aan de gang zou worden gegaan. Is dat wel gebeurd? Heb ik iets gemist? Misschien is dat ook wel het kernpunt. Het

raadsvoorstel spreekt terecht over gemengd- en inclusief wonen, maar een formulering als 'de transformatie van woonzorginstelling' en 'multifunctionele woonleefconcepten in de buurt' is natuurlijk een abstracte formulering, zeker als het ook nog om financiële haalbaarheid en betaalbaarheid gaat. Het gaat natuurlijk om uitvoeren, uitvoeren, uitvoeren! De kwestie is urgent genoeg als je de woonzorganalyse leest. De bouwprojecten nemen jaren in beslag en volgens de analyse komen we voor deze specifieke groep duizenden woningen tekort in 2040. Nu is er, hoe dan ook, sprake van een wanverhouding in de vraag en aanbod op de woningmarkt. Dan springen jongeren, starters en in dat verband ook de snelgroeiende groep ouderen eruit. Ik meen dat de groei van vijftenzestigplussers zo'n 12.000 is tot 2040. Als je ouderen niet wil wegstoppen in flats - één van mijn gesprekspartners noemt ze 'seniorengetto's' - maar ze daadwerkelijk de mogelijkheid wil bieden om in hun eigen wijk te blijven wonen met voorzieningen op korte afstand, in een woning die ook op hogere leeftijd geschikt is en waar nodig eventueel zwaardere zorg aan huis, dan ligt er voor het volgende college een enorme uitdaging. In de woningmarkt, zoals volkshuisvesting tegenwoordig heet, loop je bovendien het risico dat initiatieven van ouderen en eventueel anderen voor groepswonen met eigen regie, alleen zijn weggelegd voor de meest kapitaalkrachtigen. Ik geloof dat meneer Koks het daar ook al over had. Ik wil niet te veel vooruitlopen op het onderwerp 'betaalbaar wonen' vandaag, maar zijn instrumenten als erfpacht en bijvoorbeeld de deelname van de gemeente zelf in het verstrekken van leningen bij coöperatie-initiatieven, zoals in Amsterdam gebeurt, mogelijkheden om dit soort specifieke situaties beter te stimuleren? Graag een reactie.

00:40:47

Voorzitter: Meneer Visser, u heeft de vraag van de heer Claassen.

00:40:50

De heer Claassen: Ja, ik haak even aan. U wil toch niet vooruitlopen op betaalbaar wonen, maar u noemt toch erfpacht. Dus ik was even nieuwsgierig: u geeft aan dat er meer aanbod moet komen. Dat zou ook prima kunnen in andere vormen, zodat het voor iedereen betaalbaar blijft. Waarom ziet u dan, bijvoorbeeld, erfpacht als de oplossing om die betaalbaarheid te houden?

00:41:13

De heer Visser: Wat is de vraag? Volgens mij komt de context van betaalbaar wonen vanmiddag echt uitgebreid aan de orde en erfpacht is één van de mogelijkheden die genoemd wordt. Ik vraag ook naar het Amsterdamse model. Het lijkt me de juiste plek om de discussie voort te zetten. Mag ik mijn woordvoering vervolgen?

00:41:31

Voorzitter: Gaat uw gang.

00:41:31

De heer Visser: Wat ik ook mis is de rol - nou, het wordt wel genoemd, maar ik zou hem willen benadrukken - van de bestaande zorginstellingen die locaties beheren waarin ouderen wonen. We hebben een aantal van die locaties in de stad die misschien van grote betekenis kunnen zijn in de omringende wijken om zelfstandig wonende ouderen van zorg te voorzien. Denk bijvoorbeeld aan De Es. Moeten we niet, met juist die instellingen, een lokaal soort zorgakkoord afsluiten, zoals we dat ook doen met de woningcorporaties? Dat brengt me op

het volgende punt. In de analyse wordt herhaaldelijk aandacht gevraagd en ook aanbevolen om in te zetten op doorstroming. De heer Koks had het daar ook al over. Het vrijkomen van gezinswoningen die nu nog worden bewoond door een ouder echtpaar of alleenstaande. De seniorencoach lijkt me daarvoor niet genoeg. Je moet dat aantrekkelijker maken. Platform 31 heeft daar advies over gegeven met verhuisketens die financieel aantrekkelijk zijn voor degene die de gezinswoning achterlaat. Ik mis in de visie de prioriteit die de analyse wel aanbeveelt. Hoe ziet het college dit? In de analyse wordt ook aanbevolen - dan kom ik op een onderwerp wat anderen al hebben besproken - om met het hofjesconcept snel aan de gang te gaan. Nou gaat het met dit soort hofjes niet altijd even makkelijk. De ChristenUnie heeft er vanmiddag ook vragen over, maar ik mis in de visie het overnemen van die aanbeveling. Het hofjesconcept is prima. Wonen in verschillende prijsklassen rond gemeenschappelijke voorzieningen, eigen regie, beheer en zorg voor elkaar. Wat hindert het college om die aanbeveling uitdrukkelijk over te nemen? Graag een reactie? Natuurlijk zijn we er niet met de ambitie van het multifunctionele woonconcepten en gemengde woonwijken. De notitie over ouderen biedt, volgens mijn fractie, goede aanknopingspunten om het versterken van de sociale basis te combineren met een uitvoeringsplan, dat per wijk laat zien hoe we dat voor onze inwoners, met de behoefte aan inclusief wonen en zorg, nog beter mogelijk kunnen maken. Tot slot vraag ik het college om bij de partners waarmee verder wordt gesproken over het uitvoeringsprogramma, nadrukkelijk een plek te geven aan organisaties van mensen die zelf zorg nodig hebben, zoals Toegankelijk Groningen en ouderenorganisaties een volwaardige plaats aan de tafel te geven. Als je meer eigen regie en zelfredzaamheid van ouderen wilt, moeten we ze niet behandelen als zorgcategorie, maar als een partner in de transformatie. Dank u wel.

00:43:45

Voorzitter: Dank u wel. Ik kijk even rond. Meneer Koks, u het woord.

00:43:53

De heer Koks: Dank u wel, voorzitter. De Adviesraad voor het Sociaal Domein vraagt zich af wat nou eigenlijk het verschil is met het beleid wat tien jaar terug in 'Zorgen voor Morgen' is geformuleerd. Onze SP-wethouder Jannie Visscher kwam in de tijd met dat verhaal, vanwege het beeld van de toenemende vergrijzing. Dat is een goede vraag, voorzitter, van de Adviesraad. Natuurlijk zijn er allerlei cijfers op het hedendaagse peil gebracht, maar verder staat er inhoudelijk niet zo veel nieuws in deze nota. Jammer is dat in deze visie geen vergelijking wordt gemaakt met die 'Zorgen voor Morgen', want dan hadden we kunnen leren uit de ervaringen van de afgelopen tien, twaalf jaar. Dan hadden we vast de conclusie getrokken dat sinds 'Zorgen voor Morgen' de marktwerking in de zorg in al zijn rauwheid heeft toegeslagen. Niet voor niets dat 'Zorgen voor Morgen' in de papierversnipperaars van de toenmalige D66-wethouder is verdwenen. Als marktdeft had deze partij niets met de sociale- en de warme kanten van 'Zorgen voor Morgen'. Voorzitter, drie pijlers: een divers aanbod van woningen in gemengde wijken, stevige sociale basis, zorg aan huis en samenwerking met van alles en nog wat, uitmondend in een uitvoeringsprogramma. De nota in één zin. Het is altijd weer spijtig dat daar een rapport en bijlagen van tegen de twee, tweeënehalf honderd pagina's, ingekneld tussen allerlei andere belangrijke onderwerpen in deze overvolle agenda's, in vier minuten beoordeeld moet worden. Wij stemmen daarom maar vast in met deze nota, met in ons achterhoofd dat de uitwerking nog moet komen en

dat daar de echte zaken in gaan plaatsvinden. Voor die uitwerking geeft de SP-fractie het college wel een paar suggesties mee. Op de eerste plaats de stelling dat iedereen, ouderen en mensen met een fysieke- of psychische beperking - ik heb nog niet zo direct het andere woord - zo lang als fysiek mogelijk is, zelfstandig willen blijven wonen. Die stelling willen we eigenlijk weleens een beetje onderbouwd zien. Het klinkt natuurlijk heel logisch, maar steeds meer horen wij ook, dat vereenzaming van mensen veroorzaakt wordt door een woonomgeving waar andere mensen weinig aan hen gelegen laten liggen. Er is steeds meer de wens van mensen om in de buurt van lotgenoten te wonen, want daar zullen ze zich beter thuis voelen.

00:46:19

Voorzitter: Meneer Koks, u heeft een vraag van meneer Brandsema.

00:46:24

De heer Brandsema: Dank, voorzitter. De heer Koks heeft het over eenzaamheid die op de loer ligt en soms gewoon aanwezig is. Ik heb dat punt ook even genoemd: ziet u ook dat daar wel kansen liggen als het om, bijvoorbeeld, hofjes gaat? Dus de doelgroep bij elkaar, maar ook juist een menging van doelgroepen of generaties?

00:46:42

De heer Koks: Ja, dat klopt, die menging biedt absoluut kansen, maar we willen weleens graag weten hoe omvangrijk nou die wens is, zeg maar, om dat zelfstandig wonen tot in lengte der dagen vol te houden? We denken dat dat toch een beetje een heilige koe is, waarvan een hoop mensen denken dat dat niet zo sterk het geval is om, met name, die eenzaamheid te voorkomen. Dan, voorzitter, deze-- Even kijken waar ik was gebleven. Voor een echte inclusieve samenleving, zoals de inspraakreactie van de Werkgroep Toegankelijkheid, Marlieke, beschrijft, zal er nog wel heel wat water door die Drentsche Aa moeten stromen. Voorzitter, deze collegeteksten gaan ons te veel uit van statistische gegevens en wat koele analyses. De menselijke kant, de variatie aan wensen en mogelijkheden van mensen die allemaal aan dezelfde starre statistieken voldoen, horen wij onvoldoende. College, bent u bereid om in de uitwerking die nuance aan te geven op grond van gesprekken met mensen, op grond van kennis van belangenorganisaties en op grond van onderzoeken naar de menselijke kant van de woon- en zorgwensen?

00:47:49

Voorzitter: Punt, want u heeft nu een vraag van de heer Claassen.

00:47:53

De heer Claassen: Dank u wel voorzitter. U greep even terug naar het verleden. Nou is het altijd goed om even terug te kijken, maar deze toekomst, die ook in de statistieken terugkomt, gaat er bijvoorbeeld over dat ouderen juist, dat is ook aantoonbaar, gezond ouder worden. Dus ik vroeg me toch af waar u dan ziet of verwacht dat mensen, die nu juist heel erg bezig zijn om gezond oud te worden, in de toekomst toch meer een zorgbehoefte hebben? Of heb ik u dan niet zo goed begrepen?

00:48:19

De heer Koks: Nou, op de eerste plaats is dat gezond ouder worden ook genuanceerd. We hebben het vanmiddag nog over het preventiebeleid rondom fysieke gezondheid, onder andere voeding, dus dat ligt genuanceerd. Op de tweede plaats heb ik het niet zozeer over

het gezond blijven, maar met name dat een hoop ouderen en mogelijk andere mensen last hebben van eenzaamheidsproblematiek. Je kunt wel gezond oud worden, maar als het vervolgens met vereenzaming gepaard gaat, word je er nog niet erg gelukkig van, wil ik maar zeggen.

00:48:53

Voorzitter: Dan moet u wel uw microfoon weer aanzetten.

00:48:55

De heer Koks: Dat is een automatisme. Even kijken, dan hebben we het over die marktwerking. Kijk, we hebben nu natuurlijk acuut bij de hand de kwestie rond de Oosterparkheem. In het verleden hadden we de Vondelflat, de Gabriëlflat en de stichting Keroazie, die ook failliet is gegaan. Dat zijn toch gevolgen van die marktwerking waar mensen, kwetsbare mensen, overgelaten worden aan verschillende zorgaanbieders, die allemaal meedeinen op verschillende financieringssystematieken, zoals beschermd wonen, langdurige zorg of justitie. Er is regelmatig wisselend- en overbelast personeel. Afstemming, samenwerking en verantwoordelijkheid voor het leefklimaat verdwijnt achter financiële belangen en leefstijlconflicten zijn gegarandeerd. Kijk maar eens naar de Oosterparkheem. Een kale, ongezellige woonflat waar ouderen op hoge leeftijd rondlopen tussen een stuk jongere mensen met een justitieverleden en gedragsproblematiek. Onveilig en er is geen sprake van een thuisfeer. Is het college bereid in de uitwerking aan te geven hoe die marktwerking en de schadelijke effecten gekeerd kunnen worden, zodat er weer zorg aangeboden kan worden waar mensen centraal staan en niet het bedrijfsresultaat?

00:50:19

Voorzitter: Punt, want meneer Claassen heeft een vraag aan u.

00:50:23

De heer Claassen: Ja, ik hoor toch een soort van discussie over marktwerking of geen marktwerking, ik vroeg me even af: bijvoorbeeld het Ebbingehof, een duurzaam woongebouw voor vijftigplussers. Herkent u dat ook? En ziet u daar dat het eigenlijk wel een mooi concept is, waar misschien niet zozeer een marktwerking hier de schuld is of zo, maar dat het mooie oplossingen zijn van inwoners zelf, die met elkaar samenwonen en prettig samenleven, bijvoorbeeld bij het Ebbingehof?

00:50:48

De heer Koks: Ja, helemaal mooi, maar dat is typisch een voorbeeld waarin redelijk gelijkgestemde mensen wonen. Ik doe daar zelf mijn fitness, dus ik zie dagelijks wat voor mensen daar wonen. Mijn kleindochter komt er met Sinterklaas op bezoek om die ouderen wat reuring te brengen. Helemaal prima. Daar moeten we heen, maar niet een mengtoestand waar allerlei verschillende leefstijlen dicht op elkaar zijn en afhankelijk zijn van elkaar. Weer die microfoon. Kijk, na acht jaar ben je zo geïnternaliseerd in dit soort handelingen. Ouderen wonen gaandeweg in te grote woningen, ik zei het al. Kinderen zijn immers de deur uit. Ze willen best overstappen naar kleiner, als het maar in dezelfde buurt zit. Vaak is kleinere behuizing niet beschikbaar, wordt de huur fors hoger of zijn deze mensen praktisch niet in staat een dergelijk ingrijpende overgang te organiseren. Of situaties, dat kinderen van zelfstandig wonende ouderen bereid zijn mantelzorg te verlenen of waarvan de kleinkinderen door opa en oma opgevangen kunnen worden. Als dan die

ouderen, bijvoorbeeld, in Hoogkerk wonen en kinderen in Lewenborg, dan is die mantelzorg of die opvang van kleinkinderen lastig. Dat zijn twee voorbeelden die in de weg staan als mensen zaakjes eenvoudig zelf willen regelen. De SP-fractie vindt dat corporaties hun woonzorgsysteem eens door moeten lichten. Dit systeem moet het mogelijk maken dat mensen makkelijker zelfstandig kunnen blijven wonen in hun buurt, elkaar ondersteunen en woonruimte passend en betaalbaar krijgen. Leg je oor eens te luisteren bij ouderen en hun kinderen wat op dit gebied wenselijk is. Knelpunten oplossen met het huidige woontoe wijzingsysteem. Samengevat vragen wij het college in de uitwerking aandacht te besteden aan, ten eerste: die bijkans heilige veronderstelling dat mensen allemaal zelfstandig willen wonen. Ten tweede: hoe die ontmenselijkende marktwerking uit de zorg gehaald kan worden. Ten derde: hoe die wantoestanden voorkomen kunnen worden, zoals in Oosterparkheem en ten vierde: hoe het puntensysteem kan bijdragen in het maatwerkstelsel van ouderen en jongeren. Dank u wel.

00:52:53

Voorzitter: Dank u wel. U bent het wel ruimschoots over uw tijd heen, maar het is ook een belangrijk onderwerp.

00:52:58

De heer Koks: Vond u het wel boeiend?

00:53:01

Voorzitter: Het is een belangrijk onderwerp, meneer Koks. Ik kijk even naar mijn digitale collega's en de heer Pechler wil graag het woord voeren.

00:53:11

De heer Pechler: Dank, voorzitter, en ook dank aan Marlieke voor de mooie inspraak. Het is een mooie visie om op de valreep van de huidige gemeenteraad te bespreken. Ook dank, namens mijn fractie, aan iedereen die eraan heeft meegewerkt. We kunnen ons, als Partij voor de Dieren, goed vinden in de gemaakte scenario keuzes met daarbij in het achterhoofd, bijvoorbeeld, de voorbeelden zoals de genoemde Schots en Scheef waar ik, door mijn werk in de thuiszorg, vaak heb mogen zien hoe goed zo complex in de praktijk werkt en hoe mooi de woningen zijn, ook niet onbelangrijk. Ik heb wel nog een aantal opmerkingen en vragen. De eerste is dat er wordt genoemd in de stukken, dat mensen met een zorgvraag en specifiek ouderen, behoefte hebben aan een OV-halte in de buurt, iets wat ik goed begrijp voor mensen die minder mobiel zijn. Toch zien we op steeds meer plaatsen de buslijnen gestrekt worden en uit de wijken verdwijnen. Hoe verhoudt zich dat dan tot die ambitie van deze Woonzorgvisie? Graag een reactie van het college daarop. In het hoofdstuk over de toekomst van beschermd wonen wordt genoemd dat de uitstroom van beschermd wonen een grote druk legt op de sociale woningvoorraad en dan met name de goedkoopste en goedkopere woningen tot respectievelijk €442,- en € 633,-. Toch zien we dat bijna alle sociale nieuwbouw boven deze prijzen uitkomt. Ook mijn flat, die bijvoorbeeld, zoals bekend in 2024 gesloopt wordt of in ieder geval gepland staat voor sloop en nieuwbouw, valt nu nog in dat het allergeedkoopste segment, maar voor die 120 woningen die verdwijnen komen ongetwijfeld veel duurdere woningen terug. Dus welke mogelijkheden ziet het college nog om ook in deze goedkoopste segmenten woningen toe te voegen aan de sociale huurvoorraad? Ook staat in de stukken dat het college wil dat in nieuwe geclusterde woonvormen een deel van de woningen rolstoel-geschikt is. Is 'een deel van de woningen'

niet een heel vaag en karig principe? Als we echt levensloopbestendige clusterwoningen willen creëren, moet het merendeel, zo niet alle, van deze geclusterde woningen drempelvrij en rolstoel-geschikt zijn. Dus waarom wordt daar bij nieuwbouw, op het moment dat het nog te betalen is, niet standaard voor gekozen? Ook bevreemdt het mijn fractie dat er blijkbaar nog geen goede registratie is van welke corporatiewoningen al aangepast zijn en dat het blijkbaar nog steeds gebeurt dat een aangepaste woning aan iemand wordt toegewezen zonder beperking. Dat lijkt ons niet wenselijk en het is goed en hoog tijd dat hier eindelijk naar wordt gekeken. We horen in het nieuws vaak berichten over de toenemende eenzaamheid van mensen. Bij alle bevolkingsgroepen, maar zeker bij ouderen. Mensen die hun partner-

00:55:34

Voorzitter: Meneer Pechler, u heeft een vraag van de heer Koks.

00:55:38

De heer Koks: Even heel praktisch. Aangepaste woningen worden natuurlijk op een gegeven moment verlaten door de voormalige bewoners en dan zijn ze weer beschikbaar voor andere mensen. Daar loop je dus het risico dat andere mensen, die in aanmerking komen voor een aangepaste woning, van heinde en verre, bij wijze van spreken, uit hun oude buurt naar een nieuwe buurt moeten verhuizen. Vindt u daar ook een spanning in zitten?

00:56:03

De heer Pechler: Ja, absoluut zit daar een spanning in. Daarom pleiten wij er dus voor om zoveel mogelijk woningen rolstoel toegankelijk en drempelvrij te maken, zodat mensen in een rolstoel ook nog wat te kiezen hebben. We horen vaak berichten over de toenemende eenzaamheid bij mensen, zeker bij ouderen, mensen die hun partner al zijn verloren en waarvan familie maar weinig langskomt of waar de familie niet meer bestaat en allemaal is overleden. Ik denk dat best veel mensen daarlangs zouden willen gaan om een kopje koffie te drinken bij een oudere, alleen is die barrière is zo groot. Je loopt niet zomaar een senioren-complex of verpleeghuis in. Dat er nu juist bewust wordt gekeken naar het openen van voorzieningen in dit soort zorginstellingen voor overige bewoners uit de buurt, dat zou daar echt een grote slag in kunnen slaan en daar zijn wij dan ook een groot voorstander van. Iets anders om eenzaamheid tegen te gaan is bewoners-

00:56:56

Voorzitter: Meneer Pechler, u heeft een vraag van meneer Brandsema.

00:56:59

De heer Brandsema: Dank, voorzitter. Wellicht dat het nu nog komt, maar in ieder geval fijn te horen dat de Partij voor de Dieren aandacht vraagt voor eenzaamheid. Kan de Partij voor de Dieren ook mee in het idee dat de maatschappelijke diensttijd een mooi vehikel kan zijn om die verbinding te realiseren? Daarnaast ook, als het gaat om verschillende voorzieningen in de buurt te hebben, dat het nadenken over onderwijs- of kinderopvang voorzieningen bij kan dragen aan het voorkomen van eenzaamheid en verbinding krijgen?

00:57:30

De heer Pechler: Met het tweede gedeelte ben ik het helemaal eens. Die maatschappelijke diensttijd, onder voorbehoud dat het vrijwillig blijft. Dat is het kernstandpunt van mijn partij, denk ik. Iets anders om eenzaamheid tegen te gaan is bewoners-

00:57:42

Voorzitter: De heer Koks wil daar nog even op ingaan.

00:57:44

De heer Koks: Over het versterken van de buurtfunctie van allerlei woonzorg voorzieningen: nu heeft de SP vorig jaar in de Tweede Kamer een motie aangenomen gekregen, waarin pandeigenaren van complexen de aanpassingen gefinancierd kunnen krijgen om die buurtfunctie mogelijk te maken. Daar speelt de gemeente maar zijdelings een rol in. Dit zijn met name de eigenaren. Vindt u niet dat ook de gemeente daar een stevige rol in moet krijgen, dat de subsidiemiddelen die vanuit het Rijk komen, gebruikt worden om die woon- en buurtfunctie te versterken?

00:58:20

Voorzitter: Ja, gaat uw gang.

00:58:22

De heer Pechler: Ik krijg mijn microfoon steeds moeilijk aan. Dank, voorzitter. Dat lijkt me een uitstekende suggestie. Derde keer: iets anders om eenzaamheid tegen te gaan is bewoners van verpleeghuizen en senioren-complexen toestaan om hun huisdieren mee te nemen. Steeds meer complexen staan dit al toe, maar is de gemeente ook bereid om met de organisaties en de corporaties in gesprek te gaan om dat op veel meer plekken mogelijk te maken? Voorzitter, er is één punt dat ik mis in de stukken. Ergens staat in een bijzin genoemd dat er, onder andere, meer aandacht moet komen voor LHBTI-ouderen, maar zonder verdere uitleg of verdieping. Dat is wel heel mager. Uit onderzoek blijkt dat ouderen in een verpleeghuis vaak weer terug de kast ingaan. Dat is ontzettend pijnlijk. Dat mensen zich door pestende medebewoners - want dat komt veel voor - of door onbeholpen personeel gedwongen voelen om hun ware ik naar al die jaren weer te verhullen. Dit gebeurt ook in verpleeghuizen met het officiële Roze Loper keurmerk toonde Trouw in 2018 al aan. Vandaar mijn vraag: hoe staat het college tegenover het faciliteren van een initiatief als een roze verpleeghuis in Groningen, specifiek voor ouderen en gehandicapten van de LHBTQIA-gemeenschap? Tot slot nog een algemene vraag: er wordt genoemd dat het Rijk eind 2020 aan gemeenten heeft gevraagd om met een visie als deze te komen. In het onderzoek van Companen staat ook iets over een stimuleringsregeling van hofjeswonen, maar is er verder voor ons, als gemeente, nog geld of een bijzondere vorm van facilitering te verwachten van het Rijk om met deze Woonzorgvisie, onder andere, die vergrijzingsgolf op te vangen? Daar laat ik het bij. Dank, voorzitter.

00:59:52

Voorzitter: U bent er nog niet helemaal af, want de heer koks heeft nog een vraag aan u.

00:59:57

De heer Koks: Wat vindt u ervan dat de gedifferentieerd wonen-- Het LHBTQIA wonen, daar kan ik me van alles bij voorstellen, maar nou zijn er ook bijvoorbeeld mensen met een moslimachtergrond of Molukkers die in de jaren vijftig hiernaartoe zijn gekomen, die ook hun eigen cultuur eropna houden. Met name ouderen willen graag in hun eigen culturele verband wonen. Wat zou u ervan vinden dat er met dat soort wensen, op de een of andere manier, rekening kan worden gehouden?

01:00:33

De heer Pechler: Dank voor deze vraag. Daar ben ik voorstander van, want ik denk dat het voor heel veel ouderen inderdaad zo is dat zij graag gemengd willen blijven wonen, ook in een wijk met kinderen in de buurt. Dat zag ik zelf bij cliënten waar ik bij kwam. Er is juist ook een groep ouderen - dan denk ik aan mijn eigen opa en oma - die het juist heel erg prettig vinden dat ze bij andere oudjes zitten en zo kan ik me dus ook voorstellen dat roze ouderen graag bij andere roze ouderen zitten en Molukkers bij Molukkers. Volgens mij hadden we tot een paar jaar geleden ook een soort dagbestedingsopvang voor Molukse ouderen in de buurt. Dus ja, daar ben ik een voorstander van voor de mensen voor wie dat aantrekkelijk is.

01:01:09

Voorzitter: Dank u wel. Ik kijk even rond. De heer Claassen, u moet nog het woord voeren en daarna de heer Ubbens.

01:01:17

De heer Claassen: Dank u wel, voorzitter. Er is al veel gezegd en we kunnen veel ondersteunen wat al uitgesproken is. Bijvoorbeeld door de ChristenUnie als het gaat om ontmoeting tussen generaties en ook als we het hebben over de oproep van de PvdA om te gaan beginnen en niet alleen maar te wachten op de uitvoeringsagenda. Dat kunnen we wel onderstrepen.

01:01:35

Voorzitter: Meneer Koks is alweer heel nieuwsgierig.

01:01:38

De heer Koks: Absoluut! U noemt de ChristenUnie en PvdA, daar ben ik helemaal voor. Bent u ook voor onze suggestie om die marktwerking uit de zorg te halen? Kunt u dat in het rijtje meenemen?

01:01:47

De heer Claassen: Nee, dat kan ik niet zo één, twee drie in dat rijtje meenemen. Dat strekt toch echt wel te ver. Het is echt een uitstekende visie waar, zoals geschreven, het fysieke- en sociale domein integraal wordt samengebracht en een goed antwoord geeft op de vergrijzing. Het onderstrepen van de inclusieve samenleving en een ongedeelde gemeente is absoluut iets wat D66 voorstaat. Ook gesproken is over-

01:02:13

Voorzitter: Daar is meneer Koks.

01:02:15

De heer Koks: Kijk, wij wijten bijvoorbeeld die Oosterparkheem-kwestie aan die marktwerking, Hoe duidt u de oorzaken die zo'n Oosterparkheem-situatie veroorzaakt kan hebben? Doet u eens een suggestie.

01:02:28

De heer Claassen: Dat is een hele goede vraag en u vraagt mij heel specifiek om op deze casus als voorbeeld-- Ja, daar heb ik geen antwoord op. Geen idee wat precies de oorzaak is van deze situatie. Wat ik wel weet is bijvoorbeeld - dat heb ik u ook net gezegd - dat wij een Ebbingehof, als een voorbeeld van een wooncorporatie, een ideaal model zouden vinden, waar inwoners met elkaar samen gaan nadenken over hun eigen manier van wonen,

gemengd wonen, et cetera. Dat vinden wij wel een heel goed idee en we hopen dat er met het Steunpunt Wooncorporatie ruimte voor komt, want de trend is-

01:03:05

Voorzitter: Wacht even, want u heeft nog even een vraag van de heer Van Niejenhuis.

01:03:10

De heer Van Niejenhuis: Dank, voorzitter, en dank ook aan de heer Claassen voor de bijval om, vooruitlopend op een uitvoeringsplan, aan de slag te gaan met de bouw van woonvormen. Ik denk dat Ebbingehof een goed voorbeeld is, maar ook een voorbeeld voor een bepaalde doelgroep. Ik ken de mensen niet persoonlijk, maar mijn beeld is dat het mensen zijn die niet onbemiddeld zijn en misschien wel kennis hebben van ontwikkelprocessen. Dus hoe inclusief en toegankelijk is dat? Ik denk dat we ook echt moeten kijken naar: hoe kunnen we mensen met een kleinere portemonnee en minder kennis van dit soort processen ook ondersteunen? Bent u dat met mij eens?

01:03:41

De heer Claassen: Ja, dat ben ik helemaal met u eens en daarom ben ik ook zo blij met het Steunpunt Wooncorporatie, waar hopelijk deze ondersteuning wordt gerealiseerd voor deze doelgroep. U heeft ook gezegd dat het de trend is dat ouderen langer zelfstandig wonen. Dat zien wij ook. Even heel specifiek in Haren, veel gewandeld met senioren en ook zij zitten eigenlijk soms wat vast in hun huis en willen graag in een soort van woonvorm samen gaan wonen. We hebben al een keer wat vragen gesteld, bijvoorbeeld aan de Westerse Drift, over de verhuizing van de brandweerkazerne en we zijn nieuwsgierig hoe het college ziet of dat misschien een locatie zou kunnen zijn, waar we dit soort woonconcepten samen voor ouderen kunnen realiseren. Tot zover.

01:04:24

Voorzitter: Dank u wel. Dan ga ik naar de heer Ubbens van het CDA. Aan u het woord.

01:04:29

De heer Ubbens: Dank u, voorzitter. Het CDA heeft in het verleden al best vaker aandacht gevraagd voor de gevolgen van vergrijzing, onder andere, en natuurlijk ook voor de toegankelijkheid en inclusiviteit. We zijn heel erg blij met de analyses die nu gemaakt zijn. Het zijn hele goede analyses, zowel wat betreft de woonzorg als ook de ouderenontwikkeling in onze gemeente. De uiteindelijke visie die er ligt, kan op onze steun rekenen. De uitgangspunten zijn, wat dat betreft, goed. Waar het vooral om zal gaan is de uitvoeringsagenda - daar hebben meerdere partijen al aan gerefereerd - want zoals uit de analyses blijkt is de opgave heel erg groot en we hebben eigenlijk heel weinig tijd. Wat dat betreft zijn we best wel laat met het maken van deze visie, want de opgave is voor de komende jaren. Ook dat hebben al meerdere partijen gezegd. Wat dat betreft vragen we ons af en willen we - we steunen de oproep van een aantal partijen om snel te beginnen - het college vragen: wat is jullie planning en wanneer komt die uitvoeringsagenda? Ik zou willen oproepen om daar heel snel mee bezig te gaan. We hebben in het verleden ook gezien dat een aantal uitvoeringsplannen pas rijkelijk laat naar de raad komen. Ik denk dat we ons dat niet kunnen veroorloven en dat er misschien dit jaar nog een uitvoeringsagenda moet liggen. Dan het punt van de hofjes. Een aantal partijen hebben daar al wat over gezegd. Daar zijn een aantal voorbeelden van waar het gelukt is, maar eigenlijk zijn er ook een heleboel

voorbeelden waar het niet gelukt is. Er wordt aan Ebbingehof gerefereerd en ik ben het eens met mensen die zeggen: "Dat is toch voor een bepaalde doelgroep en dat is een hele dure variant." We moeten ons de komende jaren gaan bezinnen, denk ik. Moeten we niet een heleboel projecten die we hebben gehad, nog weer een keer proberen vlot te trekken? Want er zijn er een boel van, zoals in Garmerwolde en een aantal andere projecten. Moeten we die niet proberen vlot te trekken?

01:06:26

Voorzitter: Meneer Ubbens, u heeft een vraag van meneer Brandsema.

01:06:30

De heer Brandsema: Dank, voorzitter. Volgens mij hoor ik het CDA aangeven dat de hofjes die er nu zijn, voornamelijk voor de wat beter bedeelden zijn, maar er zijn toch heel veel, ook historische, hofjes die juist bestaan uit sociale huurwoningen? Daarvoor is toch ook een plek? Dat moet natuurlijk meer worden, maar het is toch niet alleen zo, dat de hofjes in Groningen nu alleen maar bestaan uit hofjes voor mensen die beter bedeed zijn?

01:06:55

De heer Ubbens: Nee klopt, er zijn een heleboel-- Je kunt elke keer wel zeggen van: "Ja, maar er zijn toch een heleboel sociale huurwoningen in Groningen?" Ja, maar er zijn er gewoon te weinig en ik heb het nu over de ontwikkeling voor de komende jaren. Er is een hele grote behoefte aan extra van deze voorzieningen en die realiseerden we de afgelopen jaren maar heel beperkt, vind ik, terwijl er best heel veel initiatieven zijn geweest.

01:07:19

Voorzitter: De heer Brandsema wil hier graag nog even op doorgaan.

01:07:21

De heer Brandsema: Evenals afsluiting. Dan kan ik het CDA volgen, want het klopt inderdaad dat er nog steeds veel behoefte is. Dat zien we natuurlijk in dit stuk, maar ook in de vragen die de ChristenUnie vanmiddag stelt. Dus daarom ben ik het met het CDA eens dat er nog steeds behoefte is aan betaalbare hofjes-concepten.

01:07:39

De heer Ubbens: Ja, en ook heel veel initiatieven en er zijn heel veel initiatieven niet gelukt de afgelopen jaren en dat is heel erg jammer. Dan sluit ik me aan bij de opmerking van een aantal partijen over het stimuleren van doorstroming. Dat is, denk ik, echt heel belangrijk. Wat we daar dan precies voor gaan doen zal voor een deel toch wel zitten in de toewijzing en hoe je dat gaat doen. Nog los daarvan, hoe ga je mensen stimuleren om door te stromen? Dat zal toch bijbouwen zijn, want mensen stromen door op het moment dat ze een aantrekkelijke nieuwe keuze hebben. Dus dat zal noodzakelijk zijn. We sluiten aan bij de vragen van de ChristenUnie over maatschappelijke diensttijd en we zijn het eens met de opmerkingen van de ChristenUnie over het stimuleren van voorzieningen die gedeeld kunnen worden. Daar heeft de SP ook wat over gezegd. Ja, dat moeten we, denk ik, gaan stimuleren, zodat die instellingen en voorzieningen een wijk- en publieke functie krijgen. Waar we tot slot nog wel wat aandacht voor willen vragen en dat hebben we vaker gedaan: als je echt gemengde wijken en buurten wil en je wil dat mensen in de buurt en wijk blijven wonen, ook op hoge leeftijd, dan is het extra belangrijk om het onderhoud van de openbare ruimte goed te houden. Ik kom nu steeds vaak tegen dat stoepen er slecht in liggen en dat er

geen oversteek-mogelijkheden zijn. Nu heb ik dan toevallig kleine kinderen en dan rij je met een kinderwagen of een kind op een stepje en dan zijn er behoorlijk veel plekken waar je van de ene kant wel de straat over kan steken, maar aan de andere kant de stoep niet meer opkomt. Nou, voor dat soort dingen moeten we ook aandacht hebben, want alleen dan blijven wijken en buurten aantrekkelijk voor mensen, ook op hoge leeftijd. Daar laat ik het bij.

01:09:21

Voorzitter: Fijn, dank u wel. Ik heb geconstateerd dat alle fracties die aanwezig zijn het woord hebben gevoerd, maar voordat ik de wethouders het woord geef om antwoorden geven, heb ik even twee minuten schorsing en dan gaan we over twee minuten weer verder.

01:13:54

Voorzitter: Fijn, iedereen is weer aanwezig en kunnen we verder met deze vergadering. Ik geef nu het woord aan mevrouw Jongman, die als eerste de gestelde vragen zal beantwoorden.

01:14:04

Wethouder Jongman: Dank u wel, voorzitter. U hebt heel veel gezegd. Ik probeer even een aftrap te doen, heel kort hoor, wat echt de drijvende kracht is geweest om deze beide notities aan u voor te leggen, zowel van die van de ouderen als de Woonzorgvisie, en dat is natuurlijk dat wonen voor niemand een zorg mag zijn. Dan zie je meteen al in dat thema dat er heel veel-- Nou, dat kunnen we heel makkelijk zeggen en heel makkelijk opschrijven en iedereen zegt: "Ja, leuk, maar het gaat om de uitvoering." Daar heeft u helemaal gelijk, want dat vindt het college ook. Nog even terug naar: waar hebben we het dan over met elkaar? Het betekent die verbinding van: waar wonen mensen? Hoe kunnen we die samenleving daarin betrekken? Die is echt heel erg belangrijk voor de toekomst. Hoe kunnen we daar de zorg aankoppelen? Het betekent ook dat we in die samenwerking - wij kunnen dat natuurlijk niet eenzijdig opleggen of eenzijdig zeggen: "Doet u daar maar dit of daar maar dat" - en de uitvoering, waar we echt heel erg naar staan te popelen om daarmee aan de slag te gaan, maar we hebben nou eenmaal verkiezingen en het is aan een nieuw college, met deze visie in de hand, want daarmee kunnen we ook het gesprek voeren, bijvoorbeeld met zorgpartijen-- Daar hebben we al even verkennende gesprekken over gevoerd, maar het betekent ook dat zij in hun opgave, in hun toekomstbeelden, deze visie mee kunnen nemen en daarmee de urgentie zien van dit hele brede vraagstuk. Dat kunnen we niet in ons eentje doen. We hebben elkaar nodig en het betekent verbinding tussen, ik noem het maar even, het woondomein, het sociale domein en het medische domein. Ik vond het eigenlijk wel heel mooi dat Marlieke bij de inspraak op het thema zei van: "Ik mag er zijn." Wij willen graag voor onze inwoners dat de plek waar ze wonen, waar ze leven en waar ze zorg ontvangen, dat ze er gewoon mogen zijn. Dan ga ik even wat specifiek in op-

01:16:01

Voorzitter: De heer Koks.

01:16:03

De heer Koks: Waar ik wel benieuwd naar ben: u bent in de tijd ook betrokken geweest als raadslid bij Zorgen voor Morgen, neem ik aan?

01:16:08

Wethouder Jongman: Ja.

01:16:10

De heer Koks: Dat was ook een min of meer vergelijkbare nota. Kunt u mij uitleggen hoe het nou kan dat Zorgen voor Morgen op een gegeven moment toch in de stilte is terechtgekomen en dat het nu opeens weer opgepakt wordt met, in essentie naar ons idee, dezelfde ideeën als nu verwoord staan in deze?

01:16:30

Wethouder Jongman: Het is, denk ik, leuk voor u om te zien dat goede ideeën zijn blijven bestaan, maar in die zin is is het beleid de afgelopen periode natuurlijk wat meer - laten we niet heel specifiek doelgroepenbeleid maken - in alles meegenomen, als het ware. Het is niet als apart punt benoemd en wat we nu wel zien door die dubbele vergrijzing en de urgentie die er is en dat je eigenlijk nu echt goed moet nadenken over hoe je de toekomst met die ouderen op een goede manier kunt invullen, dat we toch hebben gezegd dat we dat als college iets meer naar boven moeten liften en het thema weer meer benoemen en meer onderdeel uitmaken. Als we er nu onvoldoende aandacht aangeven a: in onze gesprekken met onszelf, b: in onze gesprekken met de corporaties en c: in onze gesprekken met zorginstellingen-- Dan gaat het ook over GGZ, ook over de zorgkantoren, ook over Menzis en ook over, bijvoorbeeld, een instelling als ZINN die heel veel zorg aan ouderen bieden. Op deze wijze, met deze visie in de hand, willen we richting uitvoering. Misschien is het een goed idee om goed te kijken naar Zorgen voor Morgen van destijds en hoe je die werkwijze van toen toch weer in een nieuwe vorm kunt gieten. Het belang wat u wilt weten: het heeft breder onderdeel uitgemaakt van het beleid, maar we hebben het nu toch wat meer aandacht gegeven. Ik denk dat het heel fijn is dat u die cirkel weer terug ziet komen.

01:17:58

Voorzitter: Daar wil de heer Koks nog wel even op reageren.

01:18:00

De heer Koks: Ja. We spreken hier dan met zijn allen af dat we dit de eerstkomende tien of vijftien jaar volhouden, zal ik maar zeggen. Niet dat het, net zoals Zorgen voor Morgen, weer naar de achtergrond verdwijnt.

01:18:10

Wethouder Jongman: Wat mij persoonlijk betreft niet, maar dat is aan een volgend college om daar volop op in te zetten. Nogmaals, de urgentie staat heel duidelijk verwoord. Ik ga even een aantal punten langs. Een aantal wordt ook door wethouder Van der Schaaf beantwoord, maar op een aantal punten ga ik graag in. Maatschappelijke diensttijd werd er door de ChristenUnie gevraagd over het thema 'ontmoeting van een generatie'. Ik denk dat dat heel mooi is. Er is een heel mooi voorbeeld ooit in Utrecht: daar waren gezinnen en ouderen en alles liep door elkaar. De konijntjes van de kinderen liepen door de gang en dat leverde hele mooie verbindingen op. Daar zijn we natuurlijk niet meteen, maar met die maatschappelijke diensttijd - waar wij ook heel graag in de brief aan uw raad hebben aangegeven daarmee verder te willen - kan natuurlijk heel mooi zijn om daarin ontmoeting van generaties te hebben. "Hebt u de oorlog nog meegemaakt?" Dat soort thema's zie je in de visie, maar ook in die verbinding in wijken. Misschien een school die naast een

zorginstelling staat. Het gebeurt ook al. De lampionnetjes in het verzorgingstehuis waar je veel meer met die andere jongerengroepen verbinding hebt. Dat zouden we echt graag willen stimuleren. Het thema van: waar wonen ouderen nu en waar gaan ouderen in de toekomst wonen? We kunnen niet elke oudere één op één in een-- Iedereen maakt zijn eigen afweging daarbij. Wat we wel zien en wat wij veel horen in de wijk, is dat ouderen zeggen: "Ik wil heel graag in de omgeving zijn waar ik mijn netwerk heb, waar ik de dokter ken, waar ik de fysiotherapeut ken of waar ik bij mijn buurvrouw van drie straten verderop altijd even mijn hart kan luchten", dat we dat zoveel mogelijk kunnen behouden. Het kan niet zo zijn dat we voor iedereen de situatie kunnen behouden, maar we kunnen wel in die ontwikkeling van de opgave, die ik net al even aangaf, kijken hoe je die verbinding kunt houden. Een tweede thema wat daarbij, denk ik, heel belangrijk is, is dat je de wijk en de instellingen erin krijgt. Het programma wat de heer Koks benoemde is denk ik een heel mooi voorbeeld, zodat je die ontmoeting in de wijk op gang brengt. Dus dat het niet iets is van: het zit achter de muur en er wonen mensen en punt, maar dat je juist die wederzijdse ontmoeting op een hele mooie manier kan stimuleren. Dat heeft ook weer te maken met de sociale basis, waar het college mee bezig is, om die in de tweede fase meer vorm en inhoud te geven. Dat is een heel belangrijk thema om mee door te gaan.

01:20:27

Wethouder Jongman: Ik zit nog even de punten langs te gaan. Kijk, als we verder gaan betekent dat samenwerking met die partijen, maar uiteraard ook met Toegankelijk Groningen en ouderen, om daar in gesprek mee te gaan. Dat hebben we al gedaan, want onze Adviesraad Sociaal Domein vertegenwoordigt die groep en daarin, zeg maar, het thema dat we het niet alleen óver mensen hebben, want dat vind ik heel belangrijk voor het verdere uitvoeringsprogramma, maar ook mét mensen spreken, zodat we dat in de uitvoering op een hele goede manier verder op kunnen pakken. Er was nog een hele specifieke vraag over OV-lijnen en hoe je dat dan doet. Het openbaar vervoer is een van de middelen om ergens te kunnen komen als je ergens woont en van a naar b wilt. Wat hele mooie initiatieven in de wijken zijn, zijn allerlei busjes en vervoer in wijken. Het wordt door mensen in de wijken als heel erg waardevol ervaren om bijvoorbeeld naar het Martiniziekenhuis te kunnen of naar de kapper. Het betekent dat, los van het feit dat daar een hele mooie ontmoeting plaatsvindt, mensen in de wijk het heel fijn vinden om voor elkaar wat te kunnen betekenen. We zien nu in heel veel wijken aanvragen die op die wijze het kleine vervoer in wijken gaan organiseren. Voor mij heb ik dan heel kort de vragen wel beantwoord. O ja, eenzaamheid in je woonomgeving. Het is echt van belang om in die eenzaamheidsvraagstukken die er zijn op-- Er is natuurlijk 'eensamen050', waarin allerlei initiatieven gebundeld worden om mensen te vragen hoe je in die wijken, in die organisaties en in die bundeling van vraagstukken eenzaamheid zoveel als mogelijk kunt voorkomen. Dus dat mensen weten als ze eenzaam zijn, dat ze naar iemand kunnen bellen of in de wijk ergens naartoe kunnen. Daar zijn heel veel Groningers, weet ik op dit moment, heel hard mee aan de slag om daar met Humanitas, maar ook met het programma 'eensamen', heel hard aan te werken. Nou, volgens mij zijn dat de punten.

01:22:36

Voorzitter: Meneer Koks heeft daar toch nog even een aanvullende vraag over.

01:22:40

De heer Koks: Ik heb in mijn verhaal natuurlijk ook aandacht besteed aan de marktwerking, die naar ons idee nogal een bedreiging vormt voor de kwaliteit en de menselijkheid in de zorg. Hoe kijkt u daartegenaan en bent u ook van plan of bereid om de uitwassen, die bijvoorbeeld Oosterparkheem veroorzaakt hebben, te tackelen?

01:23:03

Wethouder Jongman: Het thema van vandaag is niet marktwerking in de zorg. Het thema van vandaag is hoe wij voor de toekomst onze woon, zorg, enzovoorts op een goede manier gestalte kunnen geven. Bij alle partijen waar wij nu over overeenkomsten mee hebben, zeggen we: "We willen graag dat u voor deze inwoner met deze middelen die u ter beschikking stelt, dat gaat uitvoeren." Ik wil niet de hele discussie van Oosterparkheem overdoen, maar het betekent wel twee dingen: a, dat in de manier waarop we zorg uitgevoerd willen zien door de instellingen, dat ze dat op een goede manier doen. Wat wij als gemeente doen op het moment dat wij zien, op basis van signalen, dat het daar niet goed gaat, dan hebben we ons toezichtorgaan en die zegt: "Het gaat niet goed." Op basis daarvan handelen wij. Daarom hebben we bijvoorbeeld daar met beschermd wonen de contracten opgezegd, omdat we de goede zorg niet konden garanderen. Een tweede vraagstuk wat u doet: in hoeverre kun je mensen laten samenleven in een concept? Er zijn heel veel concepten en er zijn heel veel concepten hier in Groningen waar het ontzettend goed gaat, maar het betekent wel iets voor die zorgcomponent, dus dat je die zorg op een goede manier moeten inrichten. Dat betekent dat iedereen die daar woont op een fijne manier kan wonen. Dat heeft ook aandacht, nu in het Oosterparkheem en dat betekent voor al die andere vormen waar het goed gaat, dat we daarmee heel graag door willen gaan, maar het betekent niet dat we nu acuut zeggen dat we stoppen met aanbesteden. Dat kunnen we niet eens, want die marktwerking is er, maar wel - er is ook een andere brief die we aan u toegestuurd hebben over passende financiering in de zorg - dat we zeggen: "Met de middelen die we besteden moet u voor de inwoners zo goed mogelijk die zorg bieden en gaat het niet goed dan grijpen we in."

01:24:48

Voorzitter: Ik zag een handje van de heer Ubbens. U had ook nog een vraag?

01:24:53

De heer Ubbens: Bedankt. Ja, ik had nog een vraag. Ik begrijp goed dat mevrouw Jongman aan het begin zei dat een volgend college het natuurlijk moet gaan doen, dus het is lastig om daar misschien dan nu zo concreet wat over te zeggen maar: wat is uw inschatting? Laat ik het dan maar zo vragen: kan er binnen een jaar een uitvoeringsagenda of een uitvoeringsprogramma liggen? Is dat mogelijk?

01:25:15

Wethouder Jongman: Dan hebben we het over andere partners en een ander college, maar als ik nu door zou mogen gaan, zou ik zeggen dat dat zeker mogelijk is gezien de gesprekken die we al gevoerd hebben, in het ophalen van de analyse en in het bespreken van de visie met onze partners. Als ik die nu letterlijk zou aankijken, dan zou ik op uw vraag 'ja' zeggen. Ik denk dat iedereen daar wel - die gesprekken even wat reflecterend - heel erg samen in op wil trekken, omdat a: die urgentie er is en b: iedereen dat heel graag samen willen doen.

01:25:51

Voorzitter: Fijn, dank u wel. Dan geef ik nu het woord aan de heer Van der Schaaf voor de beantwoording van de rest van de vragen.

01:26:09

Wethouder Van der Schaaf: Dank u wel, voorzitter. Ik ga met name even in op de vragen en opmerkingen die op het thema wonen van doen hebben. Er zijn veel opmerkingen over gemaakt. Om mee te beginnen en dat horen wij bij alle fracties in de woordvoeringen, dat de urgentie die wij met deze visie - en ook al eerder in de Woonvisie - op het thema woon en zorg, seniorenhuisvesting, maar ook huisvesting voor andere groepen, dat u die deelt. Ook merk ik her en der wat ongeduld, zo van: "Ja, laten we maar beginnen, want als je ziet wat de opgave is en welk scenario je ook kiest tot 2040, dan is die enorm" en dat delen wij. Het is niet zo dat we nu gaan wachten op een uitvoeringsprogramma voor deze visie, voordat we met dit thema aan de slag gaan. Dat is eigenlijk iets wat nu al gebeurt in gesprekken met projectontwikkelaars, bewonersinitiatieven en corporaties. Er zijn de afgelopen jaren natuurlijk al hele succesvolle voorbeelden geweest van hoe het zou moeten. We moeten vooral meer van dat soort voorbeelden hebben en ook vooral in een hoger tempo. Daar komen een aantal aspecten bij.

01:27:15

Voorzitter: Meneer Van der Schaaf, de heer Koks heeft nog een vraag.

01:27:18

De heer Koks: Ja, de vraag die ik ook aan de PvdA-fractie stelde. De huidige nieuwbouwplannen en wijken, enzovoort, die op stapel staan, zijn die gehouden tegen het licht van de uitgangspunten die in deze Woonzorgvisie staan? Oftewel, de heer Van Niejenhuis heeft het volste vertrouwen dat u dat heeft gedaan en dat wil ik graag even bevestigd zien.

01:27:44

Wethouder Van der Schaaf: Nou, voorzitter, sterker nog, het is andersom. De nieuwe plannen die wij maken, die moeten we op basis maken van de Woonvisie en de Woonzorgvisie. Het is dus niet zo dat we de plannen tegen het licht houden. Nee, die plannen, de programma's, worden gemaakt op basis van beleid wat u vaststelt en daar hoort deze visie nadrukkelijk bij.

01:28:02

De heer Koks: Worden gemaakt klinkt toekomstgericht, terwijl het me nu ook gaat over het Suikerunieterrein en over wat er bij het Eemskanaal wordt gebouwd, enzovoort. Die zijn al gebaseerd op de kijk, zoals die hier in de Woonzorgvisie staat.

01:28:16

Wethouder Van der Schaaf: Jazeker, als het gaat om de precieze programmering dan zijn die plannen natuurlijk nog lang niet uitgewerkt. Dat zijn plannen die over twintig jaar worden uitgevoerd dus er is heel veel ruimte om in te schuiven. Het antwoord is dus 'ja'. Hoe gaan we dat dan doen de komende tijd? De heer Koks noemde net twee voorbeelden van Suikerzijde en Stadshavens, maar als je bijvoorbeeld kijkt naar De Held 3 of Meerstad dan zullen we echt, juist op die plekken waar dat kan, veel meer dan nu inderdaad geclusterde woonvormen in de programma's moeten opnemen. Dat is niet gemakkelijk. Het lijkt zo

makkelijk om te zeggen dat we dat gaan doen. De vraag en de urgentie is er, maar om dat voor elkaar te krijgen moet er echt nog wel wat voor gebeuren, want we hebben daar partijen voor nodig die dat gaan doen: woningbouwcorporaties, projectontwikkelaars en bewonersinitiatieven. Ook van bewonersinitiatieven zijn een paar voorbeelden genoemd, om dat voor elkaar te krijgen en om ervoor te zorgen dat een idee van een groep mensen, of het nou via een coöperatie is of een CPO, daadwerkelijk te realiseren. De heer Ubbens maakte er al een aantal opmerkingen over. Er zijn heel veel initiatieven de afgelopen jaren niet gelukt. Dat is enorm ingewikkeld en dus hebben we ook professionele partijen nodig die bewoners daarbij helpen. Bouwen is voor een corporatie of een projectontwikkelaar al ingewikkeld en voor anderen nog meer. Een mooi voorbeeld daarvan, wat wel geslaagd is, is de Ebbingehof. Ik denk inderdaad in alle opzichten dat het een prachtig voorbeeld is van hoe het kan. Ook zeg ik daar even bij: natuurlijk zitten daar een aantal dure appartementen in, maar er zitten ook een aantal sociale huurwoningen in. Het is wel degelijk heel gemengd ontwikkeld, maar het klopt dat dat mensen zijn die inderdaad aardig weten hoe het moet en ook nog ondersteuning van ons hebben gekregen, ook in een lening, en nog was het behoorlijk ingewikkeld om het voor elkaar te krijgen. Willen wij voor een bredere groep mensen zorgen dat er op deze manier gewoond kan worden, dan zullen we dus professionele partijen moeten uitdagen om voor die groep te bouwen en, bijvoorbeeld, via het Steunpunt Wooncorporaties mogelijkheden moeten bieden voor bewonersinitiatieven om dat voor elkaar te krijgen.

01:30:14

Wethouder Van der Schaaf: Dat betekent ook dat we ruimte moeten maken qua locaties. Ik heb daar net al iets over aangegeven waar dat allemaal zou kunnen. Dat betekent dat we - voor welke partij dat dan ook doet - ook moeten kijken, niet alleen maar naar zo'n concept - of het nou een hofjesvorm is of een appartementencomplex - maar dat doet op een plek in een wijk en buurt die daarbij past. Dat betekent inderdaad dat het in de buurt moet zijn van, bijvoorbeeld, ov en bij voorkeur in de buurt van voorzieningen. Ik ben het eigenlijk wel eens met de ambitie - ik dacht dat de heer Van Niejenhuis dat zei - dat we ernaar zouden moeten streven dat elke oudere die dat wil, dat vooral in zijn eigen wijk moet kunnen doen. Ik wil niet zeggen dat elke oudere dat wil, want er zijn ook mensen die zeggen dat ze wel ergens anders willen wonen, maar we zouden toch die ambitie moeten hebben. Juist ook om sociaal cement wat er in een wijk is te behouden, maar ook om mensen in hun behoefte te voorzien die ze gewoon hebben, dat er zoveel mogelijk in eigen wijk of in eigen dorp ontwikkeld wordt voor de groepen die daar vraag naar hebben. Dat betekent ook dat-

01:31:14

Voorzitter: De heer Koks heeft weer een vraag.

01:31:14

De heer Koks: Vindt u dat het woningtoewijzingssysteem, zoals het nu gehanteerd wordt door de corporaties en met name ook in de wat oudere wijken, voldoet aan die wens van ouderen om in hun eigen omgeving te blijven wonen?

01:31:31

Wethouder Van der Schaaf: Voorzitter, ik zou daarop terugkomen, maar ik kan het nu wel beantwoorden. Als je kijkt naar de cijfers, dan is over het algemeen de slagingskans van senioren om een woning te vinden vrij hoog. Het is logisch dat als mensen heel lang ergens

wonen, dat ze aardig wat punten hebben. Dus ik geloof niet dat het woningtoewijzingsmodel de ouderen op dit moment hindert. Wat wel een probleem is, is het aanbod. Er is vaak te weinig en het is ook zo, en daarom is het niet altijd even makkelijk, dat mensen, terecht denk ik, ook wel kritisch zijn. We zien toch vaak dat-- Op het moment dat er complexen worden gemaakt, waar mensen met de bedoeling, bijvoorbeeld, om senioren uit hun eengezinswoning te halen - hoewel ze daar, wat mij betreft, altijd mogelijk blijven wonen. We moeten absoluut oppassen dat we mensen uit hun woning gaan jagen - dat als er voor die doelgroep gebouwd wordt, dan zie je vaak dat mensen terecht ook nog wel kritisch zijn. Het gaat er vooral om dat we voldoende aanbod maken en dat het aanbod aansluit bij de vraag. Het moet ook betaalbaar worden en dat is in het algemeen in de woningbouw op dit moment een uitdaging. Als het gaat om het thema 'menging' dan vinden wij wel van belang dat-- Ook daar heb je weer verschillende vormen en daar moeten we ruimte voor bieden. Er zijn inderdaad mensen die zeggen van: "Nou, ik wil graag in een hofje met gelijkgestemden wonen." Dat hoeft eigenlijk helemaal geen probleem te zijn, maar je moet ervoor waken dat het 'gated' communities worden. Het moet wel onderdeel worden van het grotere geheel in die wijk. Er zijn mensen die zeggen: "Nee, ik wil juist in een wooncomplex wonen waar ik andere mensen tegenkom." Ook daar moeten we ruimte voor blijven bieden. Daar zit een enorme variatie in. Van laagbouw hofjes tot grotere seniorencomplexen. Ik zou dat niet, zoals de heer Visser het noemde, 'wegstoppen in flats' noemen. Volgens mij zijn er heel mooie, moderne voorbeelden van hoe je in appartementengebouwen kan wonen en we zullen vooral moeten kijken wat de doelgroep daarin wil.

01:33:24

Wethouder Van der Schaaf: Dan nog even de wat gerichtere vragen beantwoorden die zijn gesteld, waar ik nog niet aan toe ben gekomen. De heer Brandsema vraagt, denk ik terecht, aandacht voor het absorptievermogen van wijken. Als het gaat om seniorenhuisvesting speelt dat minder, maar met name als het gaat om mensen met een verstandelijke beperking en de woonvormen daarvoor. Daar moet je voor zorgen dat dat goed over de stad of de gemeente verspreid is, waarbij het natuurlijk wel zo is dat het aanbod niet altijd gelijke tred houdt met de behoefte. De heer Atema van de Stadspartij vroeg van: "Is er bij de Mobiliteitsvisie rekening gehouden met dit thema?" Nou, juist wel. We hebben juist geprobeerd, vanuit die integrale visie over hoe je omgaat met wonen en verkeer, dat we wel degelijk keuzes hebben gemaakt met de Mobiliteitsvisie, maar ook andersom, dus dat we daar gaan bouwen waar de mobiliteit, in ieder geval het OV voor mensen die dat nodig hebben, bereikbaar is. Even kijken. De heer Van Niejenhuis, daar ben ik, denk ik, al ingegaan op het belang van geclusterd wonen en daar vooral tempo te maken. De heer Visser vroeg specifiek naar de woonmanifestatie. Er zouden een aantal locaties in de woonmanifestatie geselecteerd worden. De woonmanifestatie heeft wat vertraging opgelopen door corona dus pas in het najaar pakken we echt uit met die woonmanifestatie, maar we zullen op korte termijn met een soort tussenstand komen van wat er nu speelt. Dat betekent niet per se dat de ontwikkeling van die projecten vertraging oplopen. Wel dat we zicht gaan maken op wat we daar gaan doen. De heer Visser vroeg nog naar de mogelijkheid voor wooncorporaties om leningen af te sluiten. Dat is een van de onderdelen die wij gaan gebruiken bij de uitwerking van het steunpunt. Overigens is de Ebbingehof een voorbeeld van het deel van de sociale huurwoningen waar wij al zo'n lening hebben verstrekt. Dus het is iets, ook al

heeft men in Amsterdam daar nu een regeling voor gemaakt, wat we in Groningen al een tijdje deden.

01:35:29

Wethouder Van der Schaaf: De heer Pechler vroeg nog naar de rolstoeltoegankelijkheid en vroeg terecht aandacht voor de betaalbaarheid van nieuwe sociale huurwoningen, wat een enorme uitdaging is. Op het moment dat je al de beleidswensen, ook als het gaat om elke woning rolstoeltoegankelijk te maken, in zo'n sociale huurwoning stopt dan wordt het weer duurder. Vandaar dat wij er voorstander van zijn om echt goed na te denken bij bepaalde complexen waar je die ambitie van rolstoeltoegankelijkheid instopt, want dan maak je het niet in alle opzichten standaard. Vandaar dat we ook niet zeggen dat elke woning die nu wordt toegevoegd daaraan moet voldoen, maar wel inderdaad een substantieel deel. De heer Pechler vroeg ook nog van: "Hoe kan het dat soms aangepaste woningen toch worden toegewezen aan andere doelgroepen?" Dat is in principe niet de bedoeling, maar we zien soms - juist omdat, denk ik, terecht, mensen die daarvan afhankelijk zijn wat te kiezen willen hebben - dat er woningen zijn waar er simpelweg vanuit de doelgroep langdurig geen belangstelling voor is. Om leegstand te voorkomen wordt de woning dan toegewezen aan andere belangstellenden. De heer Claassen vroeg naar een specifieke locatie in Haren. Ik denk dat het nu te ver gaat om te zeggen dat per locatie we die aan die groepen gaan toewijzen, maar ik kan u verzekeren dat juist ook in Haren, gezien de Woonzorgvisie, er behoefte is aan geclusterd wonen of een toevoeging daarvan en dat we zeker in Haren kijken naar de toegankelijkheid in de meer betaalbare segmenten, omdat, gezien de woningmarkt in Haren, dat nog meer een uitdaging is dan de woningmarkt in de rest van de gemeenten. De heer Ubbens gaf aan dat er best wel een aantal initiatieven de afgelopen jaren gestrand zijn. Daar heb ik in het begin ook iets over proberen te zeggen, dat het buitengewoon ingewikkeld is en dat we, willen we dat laten slagen als gemeente, door middel van steunpunten en het aanzoeken van partijen daar meer op kunnen ondersteunen om bewonersinitiatieven te laten slagen. Specifiek over Garmerwolde kan ik in ieder geval zeggen dat de gemeente daar zeer actief mee bezig is en met het probleem - dat zit hem vooral in het beschikbaar krijgen van de beoogde locatie - zeer intensief aan de slag is. Ik hoop dat ik zo alles heb beantwoord.

01:37:38

Voorzitter: Ik kijk even rond. Ik zie nog een handje van de heer Pechler, die heeft nog een vraag aan u.

01:37:44

De heer Pechler: Dank u, voorzitter. Misschien heb ik het gemist, maar volgens mij niet. Is het college nog ingegaan op mijn suggestie van een roze verpleeghuis, om dat te faciliteren?

01:37:54

Voorzitter: Dan geef ik nog even het woord aan mevrouw Jongman.

01:37:57

Wethouder Jongman: Voorzitter, ik had inderdaad gezien dat ik die nog niet beantwoord had zojuist. Het lastige is dat wij daar niet over gaan. Wij gaan niet over die zorginstellingen. Dat is aan de zorgkantoren in samenwerking met de zorgverzekeraar om daarin de inrichting te bepalen. Wat ik in algemene zin wel kan aangeven is dat het natuurlijk van belang is dat

ouderen, waar ze ook wonen, hun geaardheid kunnen blijven uiten zoals ze altijd gedaan hebben en dat er geen beletsel moet zijn. Daar wil het college zeker voor staan. Dus in het vervolg zouden we dat misschien-- Of er apart een roze verpleeghuis zou moeten komen, dat is aan hen. Om te zeggen dat het voor die mensen wel een fijne plek moet zijn om te wonen en ze niet weer gedwongen moeten worden om in de kast te gaan, dat lijkt mij iets om wel in het vervolg en in de uitvoering zeker als aandachtspunt mee te nemen. Dat wil ik u zeker toezeggen.

01:38:53

Voorzitter: Mooi, dan kijk ik even rond. Wie heeft nog een laatste vraag, een allerlaatste vraag? Dat is de heer Koks.

01:39:01

De heer Koks: Nou, om te voorkomen dat ik nou weer allerlei moties in elkaar moet knutselen wil ik graag van het college weten of er bij de uitwerking nog iets komt over het doorlichten van het puntensysteem, zodat de wensen die individuele mensen hebben om bijvoorbeeld in hun buurt te blijven wonen of vanwege mantelzorg redenen of allerlei wensen hebben, enzovoort, of dat er gekeken kan worden of het realistisch is hoe het puntensysteem werkt? Op de tweede plaats zou ik graag nog wat willen weten - om te voorkomen dat ik daar weer een motie over in moet dienen - over hoe het huidige marktsysteem, met Oosterparkheem als voorbeeld, dusdanig verfijnd kan worden dat de kans op dat soort excessen, die al een paar keer in de afgelopen periode zijn voorkomen, zoveel mogelijk vermeden kunnen worden?

01:40:00

Voorzitter: Dank u wel. Er is een vraag voor de heer Van der Schaaf en voor mevrouw Jongman. Eerst even uw vraag voor de heer Van der Schaaf.

01:40:06

Wethouder Van der Schaaf: Dank u wel. Ik denk dat ik dat wel kan toezeggen aan de heer Koks, want ik denk dat ik ongeveer snap wat hij vraagt en anders dan gaan we daar later nog even op in. Het woonruimte verdeelmodel is iets wat we permanent, eigenlijk één keer in de zoveel tijd, met de corporaties bespreken en evalueren en ook in het Meerjarenprogramma Wonen komen we daar, desgewenst, bij u op terug. Deze vraag, of er in het puntensysteem nog belemmeringen zitten die we eventueel weg zouden kunnen nemen, om daar nog even specifiek op terug te komen, dat kan ik toezeggen dat we daar even naar gaan kijken.

01:40:39

De heer Koks: Mooi, dat is één.

01:40:43

Voorzitter: Dan geef ik nog even het woord aan mevrouw Jongman.

01:40:46

Wethouder Jongman: Voorzitter, in algemene zin, excessen in de zorg en in zorgverlening willen we natuurlijk altijd voorkomen. Daar kan ik het helemaal met u over eens zijn. Voor mij zijn er twee zaken die misschien iets door elkaar heen lopen en die zou ik toch even iets uit elkaar willen halen. Wat u, volgens mij, bedoeld is excessen in de zorg willen voorkomen. Dus in het geval van MartiniZorg: we zagen iets en we hebben een traject afgelopen om te kijken of het verbeterd kan worden, want we kunnen niet zomaar de stekker uit iets te

halen, maar als er geen verbetering is dan zeggen we: "Dit was het dan en we zeggen het contract op." Dat hebben we gedaan. Dus dat is de ene kant van die zorgkant. Wat zich daarin nu mengt is uw opvatting van hoe kun je in de toekomst in die partijen die samenwonen in een woonvorm zo goed als mogelijk-- Dus als het ene niet goed is, dan heeft dat gevolgen voor die hele woonvorm. Volgens mij kun je dat niet altijd één op één op elke plek vertalen. Wat wij dus willen is mijn stelling, wat ik al zei, excessen willen voorkomen. We willen dat de zorg die geboden wordt in een woonvorm dusdanig goed is, dat die excessen niet voor gaan komen, waardoor iedereen die daar woont-- In Oosterparkheem zijn er meerdere zorgcontracten, er is een BW-contract, er is een contract met woonzorg en met justitie, dus dat we dat wel op een goede manier samen willen laten werken. Voor het verdere uitvoeringsprogramma is dit natuurlijk een aandachtspunt. Het is niet gezegd dat het altijd niet kan en nooit kan, maar we willen wel dat de zorg die daar geboden wordt goed op elkaar aansluit en ook goed op elkaar is afgestemd. Dat betekent dat het in theorie heel goed kan dat mensen - de ene met wat meer hier zorg, de ander met wat meer aandacht of wat voor manier dan ook - op een goede manier kunnen samenwonen. De mensen die daar komen - dat is vanuit de zorg ook aangegeven - willen een volgende stap maken. Iemand komt niet zo blauw binnen, zeg maar. Er is altijd over nagedacht en vooraf overleg en contact over geweest. Ik begrijp uw punt heel goed dat u zegt dat er voor de toekomst, als we dit verder vorm willen uitgeven, goede aandacht voor moet zijn, zodat je dat goed op elkaar afstemt en dat kan ik u zeker toezeggen.

01:43:05

Voorzitter: Met deze toezegging kijk ik even rond. Het is een raadsvoorstel. We hebben hier een uitgebreide discussie gevoerd. Kan het conform naar de raad? Meneer Van Niejenhuis?

01:43:18

De heer Van Niejenhuis: Meneer Koks gaat misschien geen motie knutselen, maar wij wel. Ik had er al even contact over met GroenLinks. Ik merk een breed draagvlak bij alle fracties om snel te gaan bouwen voor ouderen en het college onderkent dat ook, maar geeft tegelijkertijd aan dat er nog ruimte is in de programmering en dat het lastig is, want er zijn heel veel partijen. Ik wil graag een raadsbrede uitspraak uitlokken om de positie van het college in die gesprekken heel stevig neer te zetten, zodat we rondom nieuwbouwwijken en voorzieningen, maar ook in bestaande wijken snel wat gaan doen.

01:43:47

Voorzitter: Oké, maar dan is het voorstel om het conform plus motie?

01:43:50

De heer Van Niejenhuis: Ja, dat is akkoord.

01:43:52

Voorzitter: Ik kijk even rond. Dan hebben we aldus besloten en sluit ik deze vergadering. Ik dank jullie wel allemaal voor de inbreng en aanwezigheid. Goedendag verder.